

Autor(ka): František Křešnička
Obor: Učitelství pro 1. stupeň základních škol
Datum odevzdání posudku: 21. 8. 2023
Oponent diplomové práce: PhDr. Jan Petr, Ph.D.

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Výukové aktivity s tematikou sladkovodní a lesní ekosystém pro žáky na prvním stupni ZŠ.

Práce obsahuje 89 stran textu, 22 stran příloh a cituje 29 literárních a dalších.

Autor se ve své práci věnuje možnostem zpestření a zkvalitnění výuky prvouky a přírodovědy na 1. st. ZŠ s využitím ekosystémového uspořádání učiva a využívá pro návrhy učebních postupů učivo o dvou ekosystémech – les, sladké vody.

Hodnocení obsahové stránky práce:

Z textu práce je evidentní, že autor je pro dané téma nadšen a snaží se žákům nabídnout zejména aktivity, které mohou realizovat a prožít přímo v terénu. Zaujetí pro věc je patrně dáno i tím, že diplomant již nějakou dobu vyučuje na menší venkovské škole a má nějaké zkušenosti s tím, jak žákům nabídnout prostor pro aktivní prožitky z výuky a pobytu v přírodě. To je velmi pozitivní, ovšem na druhé straně předložená práce trpí tím, že autor nenabízí žákům dostatek inovativních úloh a situací, při nichž by došlo k výraznému zkvalitnění výuky ve smyslu dosažení definovaných (např. RP, ŠVP) vzdělávacích cílů. Práce je nevyzrálá a nepřilíh inovativní ale oceňuji zájem autora maximálně zpestřit výuku pobytem v terénu. Ten však poskytuje obrovské množství příležitostí pro výuku v reálném prostředí s reálnými přírodními a autor toto příliš nevyužil. Spíše než o projektovou výuku, jde o jistý typ didaktické hry v terénu.

Pro práci tohoto typu je problémem, že není dobře popsáno, jak přesně uvedené aktivity realizovat. Vždy je pouze povrchně naznačen hrubý scénář aktivit, ale není jasné například kde opatří učitel potřebné pomůcky (sbírka brouků, paroží, ...), jak budou vypadat použité prezentace, jaké ilustrace budou použity a hlavně, jak bude zabezpečen hladký průběh výuky včetně bezpečnosti atd. Práce tohoto typu vyžaduje zpracovat text natolik přesně a přehledně, aby mohl být metodickou oporou i pro jiné vyučující.

Pokud již si učitel dá tu práci a organizuje terénní výuku, mělo by se vložené úsilí náležitě zúčtovat. Do jaké míry došlo ke zlepšení znalostí žáků, autor dokládá tabelovanými výsledky pre- a posttestů, které by měly vykazovat určité zlepšení znalostí, avšak dané vyhodnocení je plytké, bez důkladnější statistické analýzy.

K navrženým aktivitám mám i poznámku k bezpečnosti. Lezení na strom nebo pohyb kolem rybníka včetně vstupu do vody je naprostá známka punku - jak učitel ohlídky žáky u rybníka a současně rozmístí obrázky na hladinu, jak zajistí bezpečnost, jak zajistí celý zdárný průběh aktivity. Podle mého názoru je to nemožné v běžné škole a je to vhodné spíše pro letní tábor s asistencí několika dalších osob (vedoucí, instruktoři)

V literární rešerši diplomantovi vyčítám ignorování relevantnějších publikací zabývajících se ekologií zvolených ekosystémů. Literatura je 10 - 20 let stará a řada ekologických témat je aktuálně nahlížena vědeckou komunitou jinak. Navíc jde většinou o populárně naučnou literaturu reagující na posun ve znalostech s dalším zpožděním. V literárním přehledu jsou navíc promíchány údaje převzaté z odborných, populárně naučných publikací a učebnic pro

různé stupně vzdělávání. Bylo by dobré tyto zdroje oddělit a obsah učebnic charakterizovat zvlášť. Autor ignoruje některé publikace věnované tzv. lesní pedagogice, které by řadu informací osvětlily přehledně a v kontextu vzdělávání. Určitě bych oželel v Literárním přehledu opakování již známých informací o lesním nebo vodním ekosystému, navíc informací filtrovaných přes publikace typu přehledových příruček a encyklopedií. Postrádám však alespoň stručnou charakteristiku přírodních podmínek, ve kterých proběhlo ověřování školního projektu. Čtenář by si tak udělal lepší představu o tom, co zvolený terén nabízí a do jaké míry lze využít jeho potenciál.

Hodnocení formální stránky práce:

Po formální stránce práce splňuje požadavky kladené na úpravu kvalifikačních prací. Práce má logickou strukturu a je členěna podle obvyklých zvyklostí. Přes snahu autora se však v textu objevují některé nedostatky. Jsou to nejrozumnější chyby charakteru prostých překlepů, které se koneckonců objevují v každé práci, avšak závažnější jsou chyby ve formulování textu vedoucí často k zavádějícím tvrzením. **Následující bych proto chtěl u obhajoby vysvětlit** (nechtě autor toto považuje za otázky k obhajobě), protože vytržena z kontextu citovaného textu působí velmi zmatečným dojmem:

str. 3 „Většina umělých ekosystémů se vyznačuje velkou stabilitou, která je dána hlavně lidskou činností.“

5 „Všechny procesy zde probíhají naopak.“

6 „Starší z těchto geologických jednotek je Český masiv, začal vznikat už v předprvohorním období, přesahuje až na území rakouských Alp.“

8 „Les vytváří k životu potřebný kyslík, který vypouští do ovzduší, a naopak pohlcuje oxid uhličitý, který má svůj podíl na globálním oteplování Země.“

42 „K tomu, aby rostliny vytvářely kyslík, potřebují oxid uhličitý a světlo.“

50 „Dále by se děti měly naučit, že i když všichni živočichové potřebují k dýchání kyslík, tak někteří ho dokáží přijímat ze vzduchu, někteří z vody a jsou i takoví, kteří ho v určité fázi života přijímají z vody a v další fázi ze vzduchu.“ – mám dojem, že se daný text uvádí v práci v kontextu lesního ekosystému a je to poněkud matoucí. Proč řešit toto, a ne něco typického pro lesní ekosystém? Mohl by autor uvést nějaký vhodný příklad lesního živočicha s takovým způsobem života?

Bylo by také vhodné dodržovat sjednocenou terminologii odpovídající vžitým pravidlům, typicky např. děti vs. žáci, výlet X vycházka atd.

Proč se v textu stále opakuje: „Děti nejsou zvyklé psát testy z látky, o které se ještě nic nenaučily, proto je třeba jim opět sdělit, že se jedná o test vstupních znalostí, který nebude známkován.“

Závěr:

Autor navrhl několik aktivit zejména určených pro terénní výuku a současně provedl orientační výzkum jejich efektivity. Přes hlavní pozitivum práce, kterého si cením, tedy návrh a realizace terénní výuky a její vyhodnocení, trpí práce nízkým stupněm inovativnosti a řadou dalších nedostatků. Přesto považuji práci za přínosnou zejména pro samotného autora a jeho profesní růst.

Předložená práce dle mého názoru odpovídá po stránce obsahové i formální požadavkům na kvalifikační práci uzavírající navazující magisterské studium Učitelství pro 1. st. základní školy.

Proto ji doporučuji k obhajobě.

Návrh na klasifikaci diplomové práce: dobře

_____PhDr. Jan Petr, Ph.D. v. r. _____
Podpis oponenta diplomové práce

V Českých Budějovicích dne 21. 8. 2023

Stupeň klasifikace	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
--------------------	---------	-------------	-------	-----------